

HISTORIA klasa 2 LO

ZAKRES PODSTAWOWY

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna. Uczeń:

- 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych;
- 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych.

II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń:

- 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;
- 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;
- 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych zmierzających do poznania prawdy o przeszłości oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny;
- 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.

III. Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

- 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu zarówno przekrojowym, jak i problemowym;
- 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego;
- 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

XIV. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje przyczyny, przebieg i skutki wypraw odkrywczych;
- 2) opisuje udział poszczególnych państw europejskich w podziale Nowego Świata w XVI–XVIII wieku;
- 3) wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na społeczeństwo, gospodarkę i kulturę Europy oraz obszarów pozaeuropejskich.

XV. Czasy renesansu. Uczeń:

- 1) wyjaśnia główne prądy ideowe epoki;
- 2) rozpoznaje dokonania twórców renesansowych w dziedzinie kultury;
- 3) charakteryzuje sztukę renesansową.

XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń:

- 1) wyjaśnia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując jej główne nurty i postaci;
- 2) wyjaśnia rolę soboru trydenckiego i opisuje różne aspekty reformy Kościoła katolickiego;
- 3) opisuje mapę polityczną i wyznaniową Europy w XVI wieku i miejsce Rzeczypospolitej na niej.

XVII. Europa w XVI i XVII wieku. Uczeń:

- 1) przedstawia drogę do nowego modelu monarchii europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego;
- 2) charakteryzuje konflikty polityczne w Europie, z uwzględnieniem ekspansji tureckiej i charakteru wojny trzydziestoletniej;
- 3) porównuje ewolucję ustroju Francji i Anglii w XVII wieku;
- 4) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII wieku.

XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń:

- 1) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje jego stosunki z sąsiadami w XVI wieku;
- 2) wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce i ocenia funkcjonowanie demokracji szlacheckiej;
- 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim;
- 4) przedstawia sytuację wyznaniową na ziemiach państwa polsko-litewskiego w XVI wieku na tle wojen religijnych trwających na skutek reformacji na Zachodzie.

XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny, okoliczności i następstwa zawarcia unii realnej między Koroną a Litwą;
- 2) charakteryzuje ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów w świetle postanowień unii lubelskiej;
- 3) opisuje strukturę terytorialną i ludnościową Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI wieku.

XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Uczeń:

- 1) opisuje okoliczności, zasady, przebieg i następstwa pierwszych wolnych elekcji, z uwzględnieniem artykułów henrykowskich i *pacta conventa*;
- 2) charakteryzuje działania Stefana Batorego w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej;
- 3) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów państwa polsko-litewskiego w XVI wieku z wydarzeniami europejskimi.

XXI. Renesans w Polsce. Uczeń:

- 1) charakteryzuje i ocenia kulturowe korzenie oraz dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu;

- 2) rozpoznaje dokonania twórców polskiego odrodzenia w dziedzinie kultury (z uwzględnieniem kultury politycznej odwołującej się do Arystotelesa i Cyncerona).

XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku.
Uczeń:

- 1) omawia konflikty wewnętrzne i zewnętrzne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w okresie panowania Wazów;
- 2) opisuje sytuację wewnętrzną i położenie międzynarodowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1669–1696;
- 3) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy;
- 4) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku;
- 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy i świata w XVII wieku.

XXIII. Ustrój, społeczeństwo i kultura Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku.
Uczeń:

- 1) opisuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, uwzględniając wpływy obce, liberum veto i rokosze;
- 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku;
- 3) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim w XVII wieku;
- 4) rozpoznaje dokonania twórców epoki baroku powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- 5) charakteryzuje atrakcyjność kulturową Rzeczypospolitej dla ościennych narodów w XVII wieku.

XXIV. Europa w dobie oświecenia. Uczeń:

- 1) charakteryzuje postęp techniczny i przemiany kapitalistyczne w Europie Zachodniej;
- 2) wyjaśnia główne idee oświecenia i rozpoznaje dokonania epoki w dziedzinie kultury;
- 3) wyjaśnia związek między „wiekiem światła” a rozwojem tajnych stowarzyszeń (masoneria, iluminaci, różokrzyżowcy);
- 4) charakteryzuje absolutyzm oświecony na przykładach państw sąsiadujących z Rzeczypospolitą Obojga Narodów;
- 5) charakteryzuje proces modernizacji Rosji w XVIII wieku i rosyjską ideę imperium.

XXV. Rewolucje XVIII wieku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę i charakteryzuje następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość;
- 2) charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych Ameryki w świetle założeń konstytucji amerykańskiej;
- 3) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki rewolucji francuskiej (ze szczególnym uwzględnieniem rewolucyjnego programu stworzenia „nowej Francji” i „nowych Francuzów”);
- 4) ocenia znaczenie amerykańskiej wojny o niepodległość i rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej;
- 5) przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki.

XXVI. Rzeczpospolita w XVIII wieku (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Uczeń:

- 1) opisuje i ocenia sytuację wewnętrzną oraz międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich;
- 2) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej, wskazując przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego;
- 3) przedstawia reformy z pierwszych lat panowania Stanisława Augusta;
- 4) wyjaśnia przyczyny i przedstawia zasięg terytorialny pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej;
- 5) wyjaśnia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego i przedstawia jego reformy, ze szczególnym uwzględnieniem postanowień Konstytucji 3 maja i Zaręczenia Wzajemnego Obojga Narodów.

XXVII. Upadek Rzeczypospolitej (wojna z Rosją i powstanie kościuszkowskie). Uczeń:

- 1) wyjaśnia wpływ konfederacji targowickiej na wybuch wojny z Rosją; charakteryzuje postawę pruskiego „sojusznika” Polski w 1792 roku;
- 2) charakteryzuje przebieg powstania kościuszkowskiego, z uwzględnieniem roli jego przywódców;
- 3) opisuje zasięg terytorialny drugiego i trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej;
- 4) przedstawia przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII wieku;
- 5) charakteryzuje skutki zniszczenia Rzeczypospolitej dla kultury politycznej europejskiej oraz dla międzynarodowego ładu politycznego i gospodarczego w Europie;
- 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Rzeczypospolitej w XVIII wieku z wydarzeniami w Europie i na świecie.

XXVIII. Kultura doby oświecenia w Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) rozpoznaje dokonania przedstawicieli polskiego oświecenia w dziedzinie kultury;
- 2) rozpoznaje i charakteryzuje najważniejsze zabytki architektury i sztuki doby oświecenia w Rzeczypospolitej;
- 3) omawia rolę instytucji oświeceniowych (Komisja Edukacji Narodowej, Biblioteka Załuskich, teatr, czasopiśmiennictwo).

XXIX. Epoka napoleońska. Uczeń:

- 1) charakteryzuje walkę Francji o dominację w Europie;
- 2) przedstawia sukcesy i porażki wewnętrznej polityki Napoleona;
- 3) przedstawia przykłady zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona, z uwzględnieniem Legionów Polskich we Włoszech;
- 4) charakteryzuje genezę, ustrój i dzieje Księstwa Warszawskiego;
- 5) ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy.

XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

- 1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich;
- 2) opisuje funkcjonowanie systemu wiedeńskiego i charakteryzuje próby jego podważenia;

- 3) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej w Europie i Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze;
- 4) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe w I połowie XIX wieku, uwzględniając ich przedstawicieli;
- 5) wyjaśnia genezę i skutki Wiosny Ludów;
- 6) charakteryzuje wojnę krymską i jej następstwa.

XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń:

- 1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego;
- 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa;
- 3) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie;
- 4) wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania krakowskiego i opisuje jego skutki, z uwzględnieniem tzw. rabacji galicyjskiej;
- 5) opisuje następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich i przedstawia udział Polaków w Wiośnie Ludów w Europie;